

Megtisztelő elismerésben részesült *Nádas Péter* – s személyében a kortárs magyar irodalom –, amikor ez év március 24-én a lipcsei könyvvásáron átvette a népek közötti megértést szolgáló munkásságáért az Európai Egyetértés könyvdíját, melyet az elmúlt évben alapított Szászország, Lipcse városa és a Német Könyvkereskedők Szövetsége. Nádas több magas irodalmi díj kitüntetettje, az osztrák állam Európai Irodalomért díját is megkapta. Egyike a legtöbbit fordított magyar íróknak, művei német, svéd, norvég, dán, lengyel, szerb és horvát, észt, lett és francia nyelven is megjelentek. Írói pályáját 1963-ban újságírással kezdte, különböző lapok, folyóiratok munkatársaként. Első műve, „A biblia” című 1967-ben megjelent kisregény után novelláskötetet adott közre „Kulcskereső játék” cím-

mel. Tíz év múlva, 1977-ben látott napvilágot az „Egy családregény vége”, ez a biblikus jelképekkel, időjátékkal formált mű, majd megjelent eddigi legnagyobb alkotása, az *Emlékiratok könyve*, 1986-ban. A kritika szinte egyhangú lelkesedéssel fogadta az európai kultúra végső válságát, a szabadságeszme kudarcát több ember párhuzamos élettörténetén keresztül bemutató regényt. A jelenben, az ötvenes években és a századforduló idején játszódó hatalmas művet tizenegy évig írta Nádas Péter. „Amikor a regényemet írni kezdtem, s attól kezdve mindig, tíz éven át arra kértem igazán a legforróbb fohással az Istent, hogy soha ne engedjen egyetlen mondatot se fölülről leszúrnom. Szent Györgyre kellett gondolnom, amint gyönyörű ágaskodással, fölülről a sárkányba dőf. Ne így. Ezt kértem.” – írta

a korszakos mű első kiadásához 1986-ban. Most a Jelenkor Kiadónál látott napvilágot három kötetben az *Emlékiratok könyve*, századunk regényes érzelmi-érzéki enciklopédiája.

A néhány éve elhunyt kiváló költő, Sziveri János születésnapján, március 24-én vette át a róla elnevezett díjat Sebők Zoltán műkritikus *Életjátékok* című, 1994-ben megjelent műve elismeréseképpen. Sebők Zoltán 1991-ben Újvidékről költözött át Budapestre, s a Budapest Galéria kiállításrendezője, majd 1993-tól a Balkon című folyóirat szerkesztője lett. A modern művészettel és művészetfilozófiával foglalkozó író 1958-ban született Szabadkán. Az újvidéki és a belgrádi egyetemen tanult filozófiát, 1983-ig az újvidéki Új Symposium című irodalmi folyóirat szerkesztőségének tagja, majd az Újvidéki Rádió munkatársa volt. Kitüntetett esszégyűjteménye remek szellemi kirándulásokat ígér az olvasóknak, méghozzá igen változatosakat, hiszen fotóművészet, festészet, szobrászat, graffiti és reklám éppúgy tárgya írásainak, mint a posztmodern művészeti gondolkodás, a műkritikák, a kiállítások. Esszéi egy-egy művész kiállítása, egy aktuális művészeti esemény, egy megjelent mű, vagy egy művészetfilozófiai probléma kapcsán születtek, széles földrajzi kitekintéssel Amerikától Japánig, de leginkább Európában, s főleg hazai berkekben elidőzve. Tájékozottságával, határozott véleményével, olvasmányos stílusával, filozófikus mélységű írásainak eleganciájával lebilincseli az olvasót, aki a Kortárs Kiadó Kor-Szak sorozatában megjelent művet a művészetkritika műfajában korszaknyitónak reméli.

A díjkiosztások havának is nevezhetnénk márciust, hiszen ekkor részesültek magas kitüntetésekben kiváló tudósaink, művészeink, köztük Lator László költő, műfordító. Sok évtizedes irodalmi munkásságát, költői életművét és kiemelkedő műfordítói tevékenységét ismerték el a Kossuth-díjjal. 1927-ben

született, s 1955-től 1989-ig volt az Európa Kiadó munkatársa, lektora majd főszerkesztője. Alapító tagja a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának, s több irodalmi díj tulajdonosa. Első verseskötete 1948-ban, „Őserdő” címmel jelent meg, majd 1969-ben „Sárangyal” címmel adta közre verseit. Költői munkásságának foglalatai az 1986-ban megjelent *Fellobban, elhomályosul*”, majd az 1992-es „Elhagyott színtér” című verseskötet, és az 1946–1950 közötti kiadatlan verseit tartalmazó „Sötéten, fényben” című, 1994-ben megjelent gyűjtemény. Hatalmas műfordítói munkásságát, a világirodalom hazai megismertetéséért végzett irodalmi tevékenységét külföldi szerzők magyarul is olvasható műveinek sora jelzi, köztük Alekszandr Blok versei, Buzzati elbeszélései, Eugenio Montale költeményei, Shakespeare „Cymbeline” című drámája. Számos antológia válogatója, szerkesztője is volt, így jelent meg a „Kalandok, szenvedélyek” című műfordításgyűjteménye 1968-ban. Olvasóink szíves figyelmébe most az újabban, 1993-ban megjelent esszékötetét ajánlom: az Európa Kiadó jelentette meg a *Szigettenger. Költők, versek, barátaim* című gyűjteményt, mely valójában a huszadik század magyar költészetének története Lator László személyes emlékeivel, irodalmi történetekkel fűszerezve. A szerző nagy mesterségbeli tudás birtokában, tiszta stílussal, a beavatottak közvetlenségével fogadja barátjává az olvasót is.

Erdélyi magyar író osztrák kitüntetéséről adtak hírt az újságok. A bécsi egyetem Kányádi Sándor költő-műfordítónak ítélte a kiemelkedő szellemi tevékenységért járó 1994-es Herder-díjat. Érdekességként megemlíthetjük, hogy ezt az elismerést előbb már több Kányádi által fordított román alkotó is megkapta. Kányádi Sándor irodalmi pályafutását az ötvenes években kezdte, különböző magyar lapok szerkesztőségeiben dolgozott. Falusi élményvilágon

alapuló harmonikus világgépének alakulásában természetközelségnek volt legnagyobb szerepe, de közéleti tapasztalatai, tragikus élményei az idillikus életképektől az ironikus világszemlélethez, az erdélyi magyarság sorskérdéseinek felvállalásához, a zsarnokság elleni küzdelemhez vezetik. Költészetében e változások a poétikai jegyek átalakulását hozzák, a népköltészeti elemek és formák világát felváltják az avantgard kifejezőmódok, a nagyobb lélegzetű versformák, a drámai hangvétel. Költészetének első elismerését az Utunk folyóirat díja jelentette, melyet „Függőleges lovak” című kötetével érdemelt ki. „Fától fáig” című gyűjteményes kötetét 1970-ben a romániai írószövetség díjazta. Több önálló kötet után 1992-ben jelent meg az újabb gyűjteményes kötete. Vannak vidékek címmel, s 1993-ban a magyar kormány tisztelte meg írói munkásságáért Kossuth-díjjal. Kányádi feladatának tartotta, hogy a kortárs román költőket megismertesse a magyar olvasókkal, többek között Nicolae Labis, Baconsky, Ion Alexandru, Tudor Arghezi műveit ültette át magyar nyelvre. 1990-ben a Kriterion Kiadónál Rilke-fordítása látott napvilágot, s az erdélyi szász és jiddis népköltészet tolmácsolását is szívügyének tekintette. 1994-ben az Európa Kiadónál második kiadásban jelent meg válogatása, az *Erdélyi jiddis népköltészet*. Főleg a Máramaros megyei jiddis népköltészet gazdag tárházából válogatta és fordította a kötet hatvankét versét, melyek jiddis és magyar nyelven olvashatók egymás mellett. A hatvankét népköltészből negyvennek a lekottázott dallama is fennmaradt, ezeket rekonstruálta a kötet végi melléklet számára Almási István. Az erdélyi népköltési gyűjtemények formai sajátosságait viselő kötet szépségét Szántó Piroska illusztrációi emelik fekete-fehér-arany színeikkel.

Április 21-én a II. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál megnyitóján Ernst Jandl osztrák költőnek Budapest

főpolgármestere nyújtotta át a város nagydíját. Az erre az alkalomra megjelentetett *a nemkívánatos személy* című verseskötetet átfogó papírszalagon ez volt olvasható: tisztelgés a kreatív szellemnek. Ernst Jandl, a mai osztrák líra egyik legfigyelemreméltóbb alkotója. A „konkrét” költészet egyik élharcosa a modern világlírának erről az irányzatról így nyilatkozott: „Konkrét, amennyiben nyelven belüli lehetőségeket valószínűsít meg, és a tárgyakat a nyelvből teremti meg... Aki szavakkal dolgozik, jelentésekkel dolgozik. A jelentés nem választható el a szótól... A szókombinációk minden fajtája jelentéseket kombinál, olyankor is, amikor a szöveg nem valamiféle tartalomra tör, hanem tartalommentes nyelvi mintaként íródik.” Magyar nyelven első kötete, „A fanatikus zenekar” az Európa Kiadó Napjaink költészet című sorozatában jelent meg. 1979-ben, ezt követte a kiadó Modern könyvtárában 1983-ban az „Idegenből” című drámája (beszédopera hét jelenetben). Mindkettőt – akárcsak a mostani, Ferenczy Könyvkiadó által jegyzett ünnepi kiadványt – *Eörsi István* fordította és válogatta, aki a kötetek elő- és utószavában izgalmas tanulmányok keretében elemzi Jandl költészetének titkait. Íme egy jandli ötsoros az első és egy nyolcsoros az új kötetből:

*némelyek szerint
a bobbót és a jalt
jabos
összecserélni,
Bellemző jalhiedelem*

*

*ideülök
hogyan verset csináljak
itt ülök
hogyan verset csináljak
itt ültem
hogyan verset csináljak
itt született meg
itt nem sikerült*

(emmi)